

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

***Współczynniki
standardowej nadwyżki
bezpośredniej „2004”
dla typologii
gospodarstw rolnych
w Polsce***

nr 88

Warszawa 2008

Izabela Ziętek

EKONOMICZNE I SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA
ROZWOJU POLSKIEJ GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PO WSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

***Współczynniki
standardowej nadwyżki
bezpośredniej „2004”
dla typologii
gospodarstw rolnych
w Polsce***

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

***Współczynniki
standardowej nadwyżki
bezpośredniej „2004”
dla typologii
gospodarstw rolnych
w Polsce***

Autor

mgr inż. Izabela Ziętek

EKONOMICZNE I SPOŁECZNE UWARUNKOWANIA
ROZWOJU POLSKIEJ GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PO WSTĄPIENIU POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Warszawa 2008

Autorka publikacji jest pracownikiem
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowego Instytutu Badawczego

Pracę zrealizowano w ramach tematu **Rachunek nadwyżek ekonomicznych dla wybranych produktów rolniczych i klasyfikacja gospodarstw rolnych według zasad stosowanych w Unii Europejskiej**

Celem publikacji było zaprezentowanie bieżącego zestawu parametrów klasyfikacyjnych, tj. regionalnych współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej, w kontekście aktualizacji typologii gospodarstw rolnych w Polsce według standardów Unii Europejskiej. Ponadto przedstawiono krótką ocenę ich wartości stosując ekwiwalent 1 ESU.

Korekta
Joanna Gozdera

Redakcja techniczna
Leszek Ślipski

Projekt okładki
AKME Projekty Sp. z o.o.

ISBN 978-83-60798-53-9

*Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
– Państwowy Instytut Badawczy
00-950 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. nr 984
tel.: (0 22) 50 54 444
faks: (0 22) 50 54 636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl
<http://www.ierigz.waw.pl>*

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Nakład: 500 egz.

Druk i oprawa: QUICK-DRUK s.c.

Spis treści

1. Wstęp	7
2. Metoda obliczania standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004”	9
3. Dopłaty bezpośrednie istotnym czynnikiem warunkującym wysokość standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004”	10
4. Standardowe nadwyżki bezpośrednie „2004” dla rolniczych działalności produkcyjnych w Polsce	14
5. Standardowe nadwyżki bezpośrednie „2004” dla kodów FSS	20
6. Ekwiwalent jednego ESU	25
7. Podsumowanie	29

1. Wstęp

Klasyfikacja gospodarstw rolnych według unijnych standardów (tzw. Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych) koncentruje się na typie rolniczym i wielkości ekonomicznej gospodarstwa. Aby jednak oznaczyć oba wspomniane kryteria, niezbędne jest określenie parametru klasyfikacyjnego, jakim jest **standardowa nadwyżka bezpośrednia**¹, definiowana jako nadwyżka średniej z trzech lat wartości produkcji określonej działalności produkcji roślinnej lub zwierzęcej nad średnią z trzech lat wartością kosztów bezpośrednich. Istotne jest, że standardowa nadwyżka bezpośrednia odzwierciedla przeciętne warunki produkcyjne w gospodarstwach rolnych funkcjonujących w danym regionie.

Standardowe nadwyżki bezpośrednie obliczane są w postaci współczynników dla wszystkich zidentyfikowanych w danym kraju działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej i przeliczane są na 1 ha uprawy lub na 1 sztukę zwierzęcia. Wyjątkiem są: grzyby jadalne – na 100 m², drób – na 100 sztuk, pszczoły – na 1 rój, tj. na jedną rodzinę pszczelą w ulu.

Ponadto współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej ustalane są na poziomie regionalnym, tj. dla wydzielonych regionów rolniczych, przy czym niektóre kraje unijne nie dzielą swojego terytorium na regiony uznając, obszar całego kraju jako jeden region rolniczy. Obszar Polski podzielono na cztery dość homogeniczne wewnętrznie regiony.

Kody i nazwy regionów rolniczych wyodrębnionych w Polsce

PL_A	Pomorze i Mazury
PL_B	Wielkopolska i Śląsk
PL_C	Mazowsze i Podlasie
PL_D	Małopolska i Pogórze

Z uwagi na zmieniającą się sytuację w rolnictwie, każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek aktualizować typologię gospodarstw rolnych. W tym celu niezbędne jest również zaktualizowanie parametrów klasyfikacyjnych, czyli współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej.

¹ ang. Standard Gross Margin, w skrócie SGM.

Dotychczas w Zakładzie Rachunkowości Rolnej IERiGŻ-PIB w Warszawie – przy współpracy ekspertów z wielu instytucji branżowych – opracowano regionalne zestawy współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej o następujących identyfikatorach: „2000” (średnia z lat 1999-2001), „2002” (średnia z lat 2001-2003) oraz najbardziej aktualny zestaw „2004” (średnia z lat 2003-2005) przedstawiony w niniejszej publikacji.

Należy dodać, że podstawą do naliczenia nowej typologii gospodarstw rolnych w Polsce są – obok współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” – również wyniki reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych 2007 (z ang. Farm Structure Surveys, w skrócie FSS) opracowywane przez Główny Urząd Statystyczny. Stąd też niezbędne było zweryfikowanie wykazu działalności (cech) uwzględnionych we wspomnianym badaniu GUS.

Nowe współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej (tj. „2004”) obliczono dla wszystkich występujących w Polsce działalności produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej i nietowarowej) i zwierzęcej, przy czym dla zwierząt żywionych w systemie wypasowym określono dwa zestawy współczynników – jeden w warunkach równowagi paszowej (gdy cała produkcja pasz własnych z produktów nietowarowych zużywana jest w gospodarstwie) i drugi w warunkach niedoboru pasz własnych z produktów nietowarowych. Jest on niezbędny z uwagi na fakt, że w typologii unijnej zostanie zastosowany do tych gospodarstw, w których odnotowano niedobór pasz z produktów nietowarowych.

Dla potrzeb algorytmu, według którego wykonywana jest Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych, wymagane są jednak współczynniki w postaci ujednoliconej dla wszystkich krajów członkowskich, zgodnie z ustalonym przez UE wykazem działalności, tj. kodów FSS. W tym celu przeprowadzono proces agregacji „polskich” współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” do „unijnych”.

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano podstawowe informacje dotyczące najbardziej aktualnego zestawu standardowych nadwyżek bezpośrednich, tj. „2004”, oraz tabelaryczne zestawienia wszystkich współczynników. Natomiast szczegółową metodologię obliczania standardowej nadwyżki bezpośredniej, jak i zasady klasyfikacji gospodarstw rolnych według standardów UE opisano w raporcie programu wieloletniego nr 4 pt. „Metodologia SGM "2002" dla typologii gospodarstw rolnych w Polsce” wydanym w IERiGŻ-PIB.

2. Metoda obliczania standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004”

Zgodnie z wytycznymi UE, współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej można określić stosując jedną z poniższych metod:

- bezpośredniej obserwacji, czyli metody standardowej, która pozwala z dużą precyzją uchwycić zmiany zachodzące na rynkach poszczególnych produktów rolniczych, zapewniając przy tym większą dokładność obliczeń, a w związku z tym większą wiarygodność prezentowanych wyników. Metoda ta wymaga bez wątpienia specjalistycznej wiedzy z zakresu poszczególnych, często specyficznych rynków rolnych;
- aktualizacji, czyli określenia nowych współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej na bazie poprzedniego zestawu uwzględniając wszelkie znaczące zmiany, jakie zaszły w danym okresie referencyjnym.

W Polsce regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” opracowano według założeń metody aktualizacji (w przeciwieństwie do poprzednich, tzn. „2002”). Polegała ona na konwersji istniejących już współczynników „2002” na „2004”. W tym celu użyto licznych wskaźników zmian w latach 2003-2005 poszczególnych pozycji wartościowych i kosztowych składających się na rachunek nadwyżki bezpośredniej dla wszystkich działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej w Polsce, przy uwzględnieniu zróżnicowania regionalnego. Podstawą obliczenia tych wskaźników były dane o plonach i cenach produktów roślinnych, cenach zwierząt i produktów zwierzęcych, wydajności mlecznej krów, cenach środków produkcji (np. materiału siewnego, nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, pasz i wielu innych).

Założenia metodyczne aktualizacji parametrów klasyfikacyjnych „2004” określają dwa unijne dokumenty, mianowicie:

- CLASSEX 324 rev. 1, Transmission of SGMs „2002”,
- dokument Eurostatu “SGM_2004_delivery”.

Decyzja o wyborze tej, a nie innej metody wynikała m. in. z faktu, że danymi wyjściowymi w procesie aktualizacji były standardowe nadwyżki bezpośrednie „2002” obliczone metodą bezpośredniej obserwacji, dane bazowe były więc rzetelne i dokładne. Ponadto zestaw standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004” jest już ostatnim zestawem współczynników z wykorzystaniem tego typu parametru klasyfikacyjnego.

3. Dopłaty bezpośrednie istotnym czynnikiem warunkującym wysokość standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004”

Według metodologii unijnej w rachunku standardowej nadwyżki bezpośredniej uwzględnia się dopłaty, ale tylko te przysługujące rolnikom z tytułu prowadzenia konkretnych działalności produkcyjnych. Należy przypomnieć, że okres referencyjny, który odnosi się do standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004” to lata 2003-2005, a zatem czas przełomowy dla naszego kraju obejmujący rok i osiem miesięcy uczestnictwa Polski w strukturach unijnych. Znalazło to odzwierciedlenie w poziomie zaktualizowanych współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004”.

W 2003 roku Agencja Rynku Rolnego objęła swoją działalnością – jeśli chodzi o dopłaty – jedynie kilka produktów roślinnych, a mianowicie: pszenicę ozimą, pszenicę jara, żyto, tytoń. Były to dotacje do skupu interwencyjnego. Natomiast w ramach produkcji zwierzęcej przysługiwała premia z budżetu krajowego do owiec-macierek przeznaczonych na odnowienie i powiększenie stada produkującego jagnięta rzeźne. Zatem system dopłat w Polsce w roku 2003 był bardzo skromny.

Wraz z nadejściem roku 2004 sytuacja bardzo się zmieniła, bowiem Polska, jako kraj członkowski UE, objęta została regulacjami Wspólnej Polityki Rolnej i stała się beneficjentem płatności bezpośrednich. O ile w 2003 roku dotowanych działalności produkcyjnych, dla których obliczono nadwyżki bezpośrednie, było tylko pięć, o tyle już w latach 2004-2005 lista produktów rolniczych objętych dopłatami zdecydowanie się wydłużyła.

Polska, uczestnicząc od 1 maja 2004 roku we Wspólnej Polityce Rolnej UE, wprowadziła zmiany w systemie interwencjonizmu na podstawowych rynkach rolnych. Bezpośrednie stosowanie WPR oznacza, że programy interwencyjne uruchamiane są w przypadkach określonych w prawodawstwie UE bądź zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej podejmowaną po przeanalizowaniu sytuacji na rynkach rolnych.

Podczas negocjacji akcesyjnych podjęto decyzję o wprowadzeniu w Polsce uproszczonego systemu dopłat bezpośrednich. Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych (Dz. U. z 2004 r. nr 6, poz. 40) określa warunki i tryb przyznawania producentom rolnym płatności bezpośrednich do gruntów rolnych określonych przepisami UE, zwanych dalej „płatnościami”.

Płatności obejmują:

1. jednolitą płatność obszarową, przyznawaną bez względu na rodzaj uprawy,
2. płatności uzupełniające przyznawane do konkretnych rodzajów upraw, tj. do powierzchni uprawy chmielu, tytoniu, ziemniaków przeznaczonych do przetworzenia na skrobię oraz innych roślin.

Rodzaje roślin objętych płatnościami uzupełniającymi i stawki płatności uzupełniających dla poszczególnych upraw określono w drodze odpowiednich rozporządzeń. Tym sposobem, w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. (Dz. U. nr 65, poz. 596) określone zostały rodzaje roślin objętych płatnościami uzupełniającymi w 2004 roku, a w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 września 2004 r. (Dz. U. nr. 214, poz. 2168 i 2169) podano stawki płatności uzupełniających do uprawy tych roślin (tj. dla chmielu – 1013,81 zł/ha, a dla pozostałych roślin wymienionych w Rozporządzeniu z dnia 6.04.2004 r. – 292,78 zł/ha) – tabela 1.

W 2004 roku płatności uzupełniające, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie rodzajów roślin objętych płatnościami uzupełniającymi w 2004 r., przysługiwały do następujących gatunków roślin:

- zboża i ich mieszanki,
- rośliny oleiste (rzepak, rzepik, słonecznik i soja) oraz ich mieszanki,
- rośliny wysokobiałkowe (bób, bobik, łubin słodki, groch siewny) oraz ich mieszanki,
- rośliny strączkowe (wyka siewna, soczewica jadalna, ciecierzycy pospolita),
- orzechy (włoskie, leszczyna),
- len włóknisty i oleisty,
- konopie włókniste,
- rośliny przeznaczone na materiał siewny kategorii elitarny i kwalifikowany (oleiste i włókniste, trawy, motylkowate),
- rośliny przeznaczone na paszę uprawiane na łąkach i pastwiskach oraz na gruntach ornych (trawy, rośliny motylkowate drobnonasienne, rośliny strączkowe pastewne oraz ich mieszanki, a także rośliny okopowe pastewne, z wyłączeniem ziemniaków pastewnych).

Zakres roślin objętych płatnościami uzupełniającymi w 2005 roku, w stosunku do 2004 roku, został rozszerzony w grupie roślin przeznaczonych na materiał siewny kategorii elitarny i kwalifikowany o pszenicę orkisz oraz wykę siewną

i kosmata². Stawka płatności uzupełniającej dla chmielu wyniosła 870,02 zł/ha, a innych roślin wymienionych w rozporządzeniu 282,35 zł/ha – tabela 1.

Tabela 1

**Stawki płatności uzupełniających do działalności produkcji roślinnej
w latach 2004-2005**

Rodzaj dopłat			Stawki w latach	
			2004	2005
Uzupełniająca płatność obszarowa do powierzchni uprawy chmielu		zł/ha	1013,81	870,02
Uzupełniająca płatność obszarowa - inne rośliny		zł/ha	292,78	282,35
Płatność uzupełniająca dla producentów ziemniaków skrobiowych *		zł/t	53,14	46,67
Płatność dla producentów surowca tytoniowego w zależności od typu odmiany	Virginia	zł/kg	5,00	6,34
	pozostałe			5,53

* Podano wysokość stawek przy średniej zawartości skrobi w ziemniakach wynoszącej 18,0%.

Płatności uzupełniające do ziemniaków przeznaczonych do przetworzenia na skrobię oraz do surowca tytoniowego przyznaje i wypłaca w odrębnym trybie Agencja Rynku Rolnego.

W Unii Europejskiej rynek ziemniaków jadalnych i przetworów innych niż skrobia nie jest objęty Wspólną Polityką Rolną. Regulacjom poddana jest natomiast skrobia ziemniaczana. Agencja Rynku Rolnego, zgodnie z prawnymi regulacjami krajowymi i unijnymi, realizuje płatności uzupełniające dla plantatorów ziemniaków skrobiowych finansowane ze środków krajowych. Systemem płatności objęci są plantatorzy, którzy w danym roku gospodarczym wyprodukowali i zgodnie z warunkami umowy kontraktacji dostarczyli autoryzowanemu producentowi skrobi ziemniaki przeznaczone na produkcję skrobi ziemniaczanej o odpowiednich parametrach jakościowych i zawierające nie mniej niż 13% skrobi. Wysokość stawek płatności za 1000 kg ziemniaków skrobiowych określana jest corocznie przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia. Natomiast płatności dla plantatorów ustala się na podstawie ilości ziemniaków oraz odpowiednio zastosowanych stawek, których wysokość zależy od zawartości skrobi ziemniaczanej w dostarczonych ziemniakach. W tabeli 1 podano przykładowe, obowiązujące w latach 2004-2005

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 lutego 2005 r. w sprawie rodzajów roślin objętych płatnościami uzupełniającymi w 2005 roku.

stawki płatności przysługujące rolnikom za dostarczone do zakładów przetwórczych ziemniaki skrobiowe³.

Ogromnym wsparciem finansowym w Polsce objęty jest również sektor surowca tytoniowego, a konkretnie rolnicy zajmujący się uprawą tytoniu – tabela 1. Za surowiec pochodzący ze zbiorów w 2004 roku ustalono płatność dla producentów w wysokości 5 zł za 1 kg⁴. Rok później stawka płatności wzrosła do 6,34 zł za 1 kg surowca tytoniowego w przypadku tytoniu jasnego odmian typu Virginia oraz 5,53 zł za 1 kg w przypadku tytoniu jasnego odmian typu Burley, tytoniu ciemnego suszonego powietrzem oraz tytoniu ciemnego suszonego powietrzem z możliwością dosuszania i wędzenia⁵.

W ramach produkcji zwierzęcej w latach 2004-2005 w dalszym ciągu obowiązywała premia do 1 sztuki owcy-maciorki przeznaczonej na odnowienie i powiększenie stada produkującego jagnięta rzeźne.

Wobec tak szerokiego zakresu rolniczych działalności produkcyjnych objętych działaniami Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2004-2005, wartość produkcji standardowych nadwyżek bezpośrednich „2004” powiększono o przysługujące dopłaty bezpośrednie. Mając jednak na uwadze założenia metodyczne, należy przypomnieć, że ujęto tylko te dopłaty, które są powiązane ściśle z konkretną działalnością (płatności uzupełniające), w przeciwieństwie do jednolitej płatności obszarowej, która wypłacana jest bez względu na rodzaj działalności.

W ramach wyjaśnienia należy również dodać, że w przypadku produktów roślinnych, gdy stawki płatności odnosiły się do jednostek wagowych (np. tytoń), wówczas – w świetle rachunku nadwyżki bezpośredniej – wartość tych płatności przeliczano na 1 ha uprawy, biorąc pod uwagę poziom plonu w poszczególnych regionach rolniczych.

³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie stawek płatności dla producentów ziemniaków skrobiowych oraz terminu ich wypłaty; Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 2005 r. w sprawie stawek płatności za ilość skrobi zawartej w dostarczonych ziemniakach skrobiowych.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie określenia wysokości płatności dla producentów surowca tytoniowego.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie stawki płatności dla producentów surowca tytoniowego.

4. Standardowe nadwyżki bezpośrednie „2004” dla rolniczych działalności produkcyjnych w Polsce

W wyniku aktualizacji, w warunkach Polski, uzyskano regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla:

- 84 działalności produkcji roślinnej towarowej (w tym ogrodniczej) oraz 9 działalności produkcji roślinnej nietowarowej – tabela 2,
- 30 działalności produkcji zwierzęcej w warunkach równowagi paszowej – tabela 3,
- 15 działalności produkcji zwierzęcej w warunkach niedoboru pasz własnych z produktów nietowarowych – tabela 4.

Wykaz działalności, dla których ustalono regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” jest w pełni zgodny z wykazem działalności, dla których obliczono poprzednie współczynniki, czyli „2002”. Zmieniły się jedynie ich wartości.

W tabelach 2-3 przedstawiono regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla wszystkich działalności produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej) i zwierzęcej zidentyfikowanych w Polsce. Natomiast w tabeli 4 zamieszczono zestaw współczynników dla określonych działalności produkcji zwierzęcej biorących udział w bilansie powierzchni paszowej. Zestaw ten stosowany jest w tych gospodarstwach, w których stwierdza się niedostateczną ilość pasz własnych z produktów nietowarowych.

Wartości nowych współczynników, tj. „2004”, odzwierciedlają wpływ zmian zachodzących w polskim rolnictwie na przestrzeni 3 lat okresu referencyjnego (2003-2004-2005). Standardowe nadwyżki bezpośrednie „2002” uległy znacznym zmianom, które były adekwatne do tendencji w zakresie poziomu cen produktów rolniczych, plonów, cen środków produkcji itp. kształtujących wartość produkcji i koszty bezpośrednie.

Zaktualizowanie regionalnych współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2002” do zestawu „2004” dla rolniczych działalności produkcyjnych występujących w kraju, stanowi istotny etap procesu zmierzającego do przeprowadzenia klasyfikacji gospodarstw rolnych według standardów unijnych. Następnym etapem było obliczenie współczynników „2004” zgodnie z ustalonym przez UE wykazem działalności (tj. kodów FSS) akceptowanym przez algorytm, według którego wykonywana jest Wspólnotowa Typologia Gospodarstw Rolnych. W tym celu przeprowadzono agregację polskich współczynników do bardziej ogólnych pozycji dla kodów FSS.

Tabela 2

**Regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004"
dla działalności produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej)
występujących w Polsce**

Lp.	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
			Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	1 ha	Pszenica ozima	1 564	1 597	1 230	1 213
2.	1 ha	Pszenica jara	1 191	1 321	1 111	1 221
3.	1 ha	Żyto	836	882	786	888
4.	1 ha	Jęczmień ozimy	1 240	1 441	1 062	1 122
5.	1 ha	Jęczmień jary	1 039	1 278	1 094	1 146
6.	1 ha	Owies	767	839	742	826
7.	1 ha	Mieszanki zbożowe jare	765	906	839	977
8.	1 ha	Kukurydza na ziarno	1 006	1 209	1 214	1 387
9.	1 ha	Pszenżyto (ozime i jare)	963	1 139	951	903
10.	1 ha	Mieszanki zbożowe ozime	807	956	883	1 020
11.	1 ha	Gryka	692	808	785	861
12.	1 ha	Proso	1 210	1 147	1 186	1 594
13.	1 ha	Pozostałe zbożowe (sorgo, amarantus, kanar)	3 809	3 809	3 809	3 809
14.	1 ha	Mieszanki zbożowo-strączkowe (ozime i jare)	909	1 105	989	1 110
15.	1 ha	Groch jadalny	1 561	1 411	1 585	1 966
16.	1 ha	Fasola	2 531	1 358	2 374	2 900
17.	1 ha	Bób	4 480	3 547	6 074	6 934
18.	1 ha	Inne strączkowe jadalne (soczewica, cieciora, soja jadalna)	2 281	2 281	2 281	2 281
19.	1 ha	Peluszka	955	731	976	1 035
20.	1 ha	Bobik	594	610	576	781
21.	1 ha	Łubin słodki	570	534	794	892
22.	1 ha	Inne strączkowe pastewne (mieszanki strączkowe)	1 382	985	1 219	1 517
23.	1 ha	Wyka	2 005	1 854	2 172	1 706
24.	1 ha	Ziemniaki jadalne	5 174	4 806	3 828	4 556
25.	1 ha	Ziemniaki przemysłowe	5 206	4 149	3 485	5 683
26.	1 ha	Buraki cukrowe	5 146	5 600	4 972	5 217
27.	1 ha	Buraki pastewne	1 501	1 501	1 501	1 501
28.	1 ha	Inne okopowe pastewne (brukiew, marchew pastewna)	1 322	1 322	1 322	1 322

Lp.	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
			Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
29.	1 ha	Trawy polowe - zielonka	1 107	1 107	1 107	1 107
30.	1 ha	Kukurydza - zielonka	1 928	1 928	1 928	1 928
31.	1 ha	Inne pastewne - zboża na zielonkę	1 346	1 346	1 346	1 346
32.	1 ha	Koniczyna i lucerna - zielonka	1 597	1 597	1 597	1 597
33.	1 ha	Strączkowe pastewne - zielonka	835	835	835	835
34.	1 ha	Trawy polowe - nasiona	5 283	3 819	4 294	2 924
35.	1 ha	Koniczyna i lucerna - nasiona	1 668	1 598	2 180	1 570
36.	1 ha	Łubin gorzki	487	487	487	487
37.	1 ha	Tytoń	9 448	14 730	11 930	11 879
38.	1 ha	Chmiel	9 203	9 203	9 203	9 203
39.	1 ha	Rzepak (ozimy i jary)	1 522	1 775	1 368	1 656
40.	1 ha	Słonecznik - ziarno	1 497	1 497	1 497	1 497
41.	1 ha	Soja oleista	1 584	1 584	1 584	1 584
42.	1 ha	Len oleisty	1 858	1 858	1 858	1 858
43.	1 ha	Inne oleiste (gorczyca)	1 156	1 156	1 156	1 156
44.	1 ha	Len włóknisty	2 725	2 725	2 725	2 725
45.	1 ha	Konopie włókniste	944	944	944	944
46.	1 ha	Cykoria korzeniowa	2 819	2 819	2 819	2 819
47.	1 ha	Zioła	1 659	1 624	3 087	3 411
48.	1 ha	Inne przemysłowe (rośliny do przemysłu kosmetycznego)	6 285	6 285	6 285	6 285
49.	1 ha	Łąki i pastwiska użytkowane intensywnie - zielonka	1 605	1 605	1 605	1 605
50.	1 ha	Łąki i pastwiska użytkowane ekstensywnie - zielonka	397	397	397	397
51.	1 ha	Wiklina	4 434	4 434	4 434	4 434
52.	1 ha	Kapusta	10 651	11 016	8 368	15 301
53.	1 ha	Kalafior	11 533	12 305	11 236	13 676
54.	1 ha	Cebula	5 323	10 255	8 338	8 592
55.	1 ha	Marchew jadalna	7 290	8 041	8 057	7 601
56.	1 ha	Buraki ćwikłowe	4 765	3 201	5 491	5 370
57.	1 ha	Pomidory gruntowe	4 441	4 271	4 339	3 171
58.	1 ha	Ogórki gruntowe	6 837	5 721	5 599	7 109
59.	1 ha	Pietruszka	23 866	25 641	22 196	21 889
60.	1 ha	Selery	22 131	24 801	22 811	20 571
61.	1 ha	Pory	24 647	25 307	22 279	20 457

Lp.	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
			Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
62.	1 ha	Truskawki w uprawie polowej	5 831	4 320	3 556	3 373
63.	1 ha	Pomidory pod osłonami	139 272	139 272	139 272	139 272
64.	1 ha	Ogórki pod osłonami	160 051	160 051	160 051	160 051
65.	1 ha	Papryka pod osłonami	102 294	102 294	102 294	102 294
66.	1 ha	Sałata pod osłonami	407 549	407 549	407 549	407 549
67.	1 ha	Truskawki pod osłonami	28 847	28 847	28 847	28 847
68.	1 ha	Zioła pod osłonami	994 989	994 989	994 989	994 989
69.	1 ha	Kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe	45 574	45 574	45 574	45 574
70.	1 ha	Kwiaty i rośliny ozdobne pod osłonami	686 704	686 704	686 704	686 704
71.	1 ha	Cebula na nasiona	90 756	90 756	90 756	90 756
72.	1 ha	Jabłonie	3 770	4 855	5 921	5 745
73.	1 ha	Grusze	5 015	5 384	5 677	5 442
74.	1 ha	Śliwy	2 010	2 719	2 840	2 084
75.	1 ha	Wiśnie	3 402	4 139	4 963	3 991
76.	1 ha	Czereśnie	8 533	9 598	11 594	9 285
77.	1 ha	Brzoskiwnie	4 279	5 649	3 589	5 192
78.	1 ha	Agrest	14 465	9 806	11 137	12 641
79.	1 ha	Porzeczki	1 997	2 096	1 800	1 954
80.	1 ha	Maliny	2 236	2 818	4 832	2 733
81.	1 ha	Aronia	876	1 121	2 442	1 773
82.	1 ha	Borówka wysoka	25 819	25 819	25 819	25 819
83.	1 ha	Leszczyna	5 768	5 768	5 768	5 768
84.	1 ha	Orzech włoski	5 244	5 244	5 244	5 244
85.	1 ha	Szkółki drzew ozdobnych	42 441	42 441	42 441	42 441
86.	1 ha	Szkółki krzewów ozdobnych	18 561	18 561	18 561	18 561
87.	1 ha	Szkółki drzew owocowych	80 090	80 090	80 090	80 090
88.	1 ha	Szkółki krzewów owocowych	31 777	31 777	31 777	31 777
89.	1 ha	Szkółki drzew leśnych w celach handlowych	2 781	2 781	2 781	2 781
90.	1 ha	Bez czarny na owoc	5 613	5 613	5 613	5 613
91.	1 ha	Pojedyncze drzewa i krzewy owocowe rosnące poza plantacjami (na powierzchni poniżej 0,1 ha)	490	490	490	490
92.	1 ha	Winogrona pod osłonami	37 153	37 153	37 153	37 153
93.	100 m ²	Pieczarki	7 265	7 265	7 265	7 265

Działalności oznaczone kursywą są to działalności produkcji roślinnej nietowarowej.

Tabela 3

**Regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004"
dla działalności produkcji zwierzęcej występujących w Polsce,
w warunkach równowagi paszowej**

Lp.	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
			Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	1 szt.	Konie ogółem	726	726	726	726
2.	1 szt.	Cielęta ubijane poniżej 1 roku	306	169	337	803
3.	1 szt.	Cielęta poniżej 1 roku do dalszej hodowli	698	730	813	811
4.	1 szt.	Byczki w wieku 1-2 lat	1 188	1 293	1 222	1 064
5.	1 szt.	Jałówki w wieku 1-2 lat	2 211	2 387	2 511	2 123
6.	1 szt.	Opasy w wieku 2 lat i więcej	370	370	370	370
7.	1 szt.	Jałówki hodowlane w wieku 2 lat i więcej	1 567	1 128	1 559	936
8.	1 szt.	Jałówki opasowe w wieku 2 lat i więcej	1 004	1 058	726	500
9.	1 szt.	Krowy mleczne	3 292	3 288	2 646	1 908
10.	1 szt.	Krowy "mamki"	6	113	159	214
11.	1 szt.	Owce maciorki 1-roczone i starsze	38	60	44	88
12.	1 szt.	Jagnięta poniżej 1 roku	39	41	35	-
13.	1 szt.	Pozostałe owce dorosłe (skopy)	31	51	42	28
14.	1 szt.	Kozy samice 1-roczone i starsze	780	713	695	691
15.	1 szt.	Pozostałe kozy (koźlęta, capy)	61	66	67	67
16.	1 szt.	Prosięta o wadze do 20 kg	210	210	210	210
17.	1 szt.	Lochy na chów o wadze 50 kg i więcej	1 567	1 644	1 752	1 412
18.	1 szt.	Tuczniaki o wadze 50 kg i więcej	376	642	584	554
19.	1 szt.	Warchlaki o wadze od 20 do 50 kg	615	635	583	557
20.	100 szt.	Brojlery kurze	232	232	232	232
21.	100 szt.	Kury nioski	666	318	177	225
22.	100 szt.	Indyki ogółem	236	236	236	236
23.	100 szt.	Kaczki ogółem	1 429	1 429	1 429	1 429
24.	100 szt.	Gęsi ogółem	264	264	264	264
25.	100 szt.	Drób pozostały ogółem (przepiórki, perliczki)	1 177	1 177	1 177	1 177
26.	1 szt.	Króliki - samice	111	111	111	111
27.	1 ul	Pnie pszczele	105	105	105	105
28.	100 szt.	Brojlery strusie	49 089	49 089	49 089	49 089
29.	100 szt.	Ryby słodkowodne - pstrąg	64	64	64	64
30.	100 szt.	Ryby słodkowodne - karp	476	476	476	476

Pozioma kreska (-) oznacza, że w danym regionie nie wystąpiła w obrocie rynkowym dana grupa zwierząt, w związku z tym współczynnik standardowej nadwyżki bezpośredniej nie został obliczony.

Tabela 4

**Regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004"
dla działalności produkcji zwierzęcej występujących w Polsce,
w warunkach niedoboru pasz własnych z produktów nietowarowych**

Lp.	Kod_pl	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	840-D	1 szt.	Konie ogółem	677	677	677	677
2.	850-D	1 szt.	Cieleta ubijane poniżej 1 roku	297	165	333	793
3.	860-D	1 szt.	Cieleta poniżej 1 roku do dalszej hodowli	635	667	761	748
4.	870-D	1 szt.	Byczki w wieku 1-2 lat	744	1 114	1 055	906
5.	880-D	1 szt.	Jałówki w wieku 1-2 lat	2 047	2 224	2 348	1 964
6.	890-D	1 szt.	Opasy w wieku 2 lat i więcej	220	220	220	220
7.	900-D	1 szt.	Jałówki hodowlane w wieku 2 lat i więcej	1 434	969	1 428	793
8.	910-D	1 szt.	Jałówki opasowe w wieku 2 lat i więcej	940	1 010	672	412
9.	920-D	1 szt.	Krowy mleczne	2 960	2 950	2 314	1 691
10.	930-D	1 szt.	Krowy "mamki"	-47	60	95	171
11.	940-D	1 szt.	Owce maciorki 1-roczone i starsze	18	41	24	68
12.	950-D	1 szt.	Jagnięta poniżej 1 roku	38	40	34	-
13.	960-D	1 szt.	Pozostałe owce dorosłe (skopy)	26	47	38	24
14.	970-D	1 szt.	Kozy samice 1-roczone i starsze	764	696	679	675
15.	980-D	1 szt.	Pozostałe kozy (koźłeta, capy)	57	63	64	63

Pozioma kreska (-) oznacza, że w danym regionie nie wystąpiła w obrocie rynkowym dana grupa zwierząt, w związku z tym współczynnik standardowej nadwyżki bezpośredniej nie został obliczony.

5. Standardowe nadwyżki bezpośrednie „2004” dla kodów FSS

W celu przeprowadzenia klasyfikacji gospodarstw rolnych według wytycznych UE, część współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004”, obliczonych dla rolniczych działalności produkcyjnych występujących w Polsce, należało zagregować do wartości dla kodów FSS odpowiadających unijnemu wykazowi działalności, który jest akceptowany przez algorytm Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych. W tym celu – opierając się na danych polskiej statystyki publicznej – zastosowano wagi wskaźników udziału powierzchni uprawy lub wagi wskaźników udziału pogłowia zwierząt.

W przypadku współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla kodów FSS – w porównaniu do poprzednio obowiązującego zestawu (tj. „2002”) – doszło do następujących zmian, szczególnie w składzie agregatów:

- działalności: chmiel (kod D24), len włóknisty (kod D31), konopie włókniste (kod D32) przestały być działalnościami, dla których oznaczano odrębne współczynniki, weszły natomiast w skład agregatu „pozostałe rośliny przemysłowe” (kod D35), gdzie poza wymienionymi są jeszcze: cykoria korzeniowa oraz inne przemysłowe – rośliny do przemysłu kosmetycznego,
- działalność: słonecznik na ziarno (kod D27) znalazł się w agregacie „pozostałe rośliny oleiste” (kod D30), w którym zawarte były już: soja oleista, len oleisty, inne oleiste – gorczyca,
- działalność: uprawy trwałe pod osłonami – winogrona (kod G07) została włączona do agregatu „inne uprawy trwałe” (kod G06), zawierającego ponadto wiklinę, bez czarny na owoc,
- wprowadzono nową działalność: „łąki i pastwiska wyłączone z produkcji, które mogą być podstawą do otrzymania dopłat” o kodzie F03. Według wytycznych UE, współczynnik standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla tego kodu FSS został ustalony na poziomie współczynnika dla kodu F02, tj. „łąki i pastwiska trwałe użytkowane ekstensywnie (zielonka)”.

Należy dodać, że dla współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004”, w celu konwersji ich wartości z PLN na EUR, zastosowano średni z lat 2003-2005 kurs wymiany euro, tj. **1 EUR = 4,3177 PLN**⁶, zgodnie z wytycznymi Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich (Eurostat).

⁶ SGM_2004_delivery, Euro exchange rate for SGM coefficient calculation (SGM “2004”), Eurostat – unit 2 (typology processing and SGM/SO coefficient collection).

Tabela 5

**Regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004"
dla kodów FSS produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej)**

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	D01	1 ha	Pszenica zwyczajna i orkisz	1 483	1 555	1 191	1 214
2.	D03	1 ha	Żyto	835	885	790	894
3.	D04	1 ha	Jęczmień	1 067	1 309	1 091	1 143
4.	D05	1 ha	Owies	765	893	812	916
5.	D06	1 ha	Kukurydza na ziarno	1 006	1 209	1 214	1 387
6.	D08	1 ha	Pozostałe zboża	954	1 133	949	912
7.	D09	1 ha	Strączkowe (łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi)	1 020	1 158	1 551	2 154
8.	D10	1 ha	Ziemniaki	5 202	4 199	3 558	4 782
9.	D11	1 ha	Buraki cukrowe	5 146	5 600	4 972	5 217
10.	D12	1 ha	Okopowe pastewne i krzyżowe	1 424	1 460	1 444	1 480
11.	D14A	1 ha	Warzywa, truskawki w uprawie polowej (w płodozmianie z uprawami rolnymi)	2 797	3 163	2 449	3 331
12.	D14B	1 ha	Warzywa, truskawki w uprawie polowej - ogrody towarowe (w płodozmianie z uprawami ogrodniczymi)	5 724	5 991	4 864	6 465
13.	D15	1 ha	Warzywa, truskawki pod osłonami	179 907	178 085	238 250	200 328
14.	D16	1 ha	Kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie polowej	45 574	45 574	45 574	45 574
15.	D17	1 ha	Kwiaty i rośliny ozdobne pod osłonami	686 704	686 704	686 704	686 704
16.	D18A	1 ha	Rośliny paszowe - trawy (zielonka)	1 107	1 107	1 107	1 107
17.	D18B1	1 ha	Rośliny paszowe - kukurydza (zielonka)	1 928	1 928	1 928	1 928
18.	D18B2_3	1 ha	Pozostałe rośliny paszowe (zielonka)	1 393	1 491	1 446	1 511
19.	D19	1 ha	Uprawy nasienne i sadzonki	11 639	10 854	11 327	10 380
20.	D20	1 ha	Pozostałe uprawy	60 907	60 907	60 907	60 907
21.	D23	1 ha	Tytoń	9 448	14 730	11 930	11 879
22.	D26	1 ha	Rzepak i rzepik	1 522	1 775	1 368	1 656
23.	D30	1 ha	Pozostałe rośliny oleiste	1 303	1 304	1 277	1 254

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
24.	D34	1 ha	Zioła i rośliny przyprawowe	1 659	1 624	3 087	3 411
25.	D35	1 ha	Pozostałe rośliny przemysłowe	6 137	6 346	7 682	6 518
26.	F01	1 ha	Łąki i pastwiska trwale użytkowane intensywnie (zielonka)	1 605	1 605	1 605	1 605
27.	F02	1 ha	Łąki i pastwiska trwale użytkowane ekstensywnie (zielonka)	397	397	397	397
28.	F03	1 ha	Łąki i pastwiska wyłączone z produkcji, które mogą być podstawą do otrzymania dopłat	397	397	397	397
29.	G01	1 ha	Plantacje drzew i krzewów owocowych - ogółem	3 876	4 706	5 098	4 866
30.	G05	1 ha	Szkółki	39 112	46 001	45 302	45 881
31.	G06	1 ha	Inne uprawy trwałe	4 360	4 328	4 486	4 413
32.	I02	100 m ²	Grzyby	7 265	7 265	7 265	7 265

W efekcie procesu agregacji do kodów FSS zaktualizowanych polskich współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004”, dla potrzeb klasyfikacji gospodarstw zgodnie z wymogami UE, otrzymano:

- 32 współczynniki dla działalności produkcji roślinnej towarowej (łącznie z ogrodnictwem) i nietowarowej – tabela 5,
- 23 współczynniki dla działalności produkcji zwierzęcej w warunkach równowagi paszowej – tabela 6,
- 12 współczynników dla działalności produkcji zwierzęcej w warunkach niedoboru pasz własnych z produktów nietowarowych – tabela 7.

Analizując uzyskane wyniki zauważono, że współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” niekiedy znacznie różniły się od współczynników „2002”. Należy mieć tu na uwadze fakt, że okres referencyjny dla zestawu „2004” obejmuje niecałe 2 lata uczestnictwa Polski w strukturach unijnych. Zaobserwowano wówczas wiele zmian w poziomie cen produktów rolniczych, jak i środków produkcji. Dużą rolę odegrały również dopłaty (płatności uzupełniające), które sprawiły, że współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla dużej części produktów roślinnych wzrosły w porównaniu do poprzedniego okresu referencyjnego.

Tabela 6

**Regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004"
dla kodów FSS produkcji zwierzęcej, w warunkach równowagi paszowej**

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	J01	1 szt.	Koniowate	726	726	726	726
2.	J02	1 szt.	Cielęta poniżej 1 roku - ogółem	665	680	764	810
3.	J03	1 szt.	Byczki poniżej 2 lat	1 188	1 293	1 222	1 064
4.	J04	1 szt.	Jałówki poniżej 2 lat	2 211	2 387	2 511	2 123
5.	J05	1 szt.	Opasy w wieku 2 lat i więcej	370	370	370	370
6.	J06	1 szt.	Jałówki w wieku 2 lat i więcej	1 546	1 124	1 530	896
7.	J07	1 szt.	Krowy mleczne	3 292	3 288	2 646	1 908
8.	J08	1 szt.	Bydło w wieku 2 lat i więcej - pozostałe krowy (krowy "mamki")	6	113	159	214
9.	J09A	1 szt.	Owce - maciorki	38	60	44	88
10.	J09B	1 szt.	Pozostałe owce	36	44	37	28
11.	J10A	1 szt.	Kozy - samice	780	713	695	691
12.	J10B	1 szt.	Pozostałe kozy	61	66	67	67
13.	J11	1 szt.	Prosięta o wadze poniżej 20 kg	210	210	210	210
14.	J12	1 szt.	Lochy hodowlane o wadze 50 kg i więcej	1 567	1 644	1 752	1 412
15.	J13	1 szt.	Pozostała trzoda chlewna	480	639	584	555
16.	J14	100 szt.	Brojlery kurze	232	232	232	232
17.	J15	100 szt.	Kury nioski	666	318	177	225
18.	J16A	100 szt.	Indyki	236	236	236	236
19.	J16B	100 szt.	Kaczki	1 429	1 429	1 429	1 429
20.	J16C	100 szt.	Gęsi	264	264	264	264
21.	J16D	100 szt.	Pozostały drób	5 433	5 433	5 433	5 433
22.	J17	1 szt.	Króliki - samice	111	111	111	111
23.	J18	1 ul	Pnie pszczele	105	105	105	105

Tabela 7

**Regionalne współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004"
dla kodów FSS produkcji zwierzęcej,
w warunkach niedoboru pasz własnych z produktów nietowarowych**

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej "2004" w regionach, w zł			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	J01-D	1 szt.	Koniowate	677	677	677	677
2.	J02-D	1 szt.	Cieleta poniżej 1 roku - ogółem	607	622	717	755
3.	J03-D	1 szt.	Byczki poniżej 2 lat	744	1 114	1 055	906
4.	J04-D	1 szt.	Jałówki poniżej 2 lat	2 047	2 224	2 348	1 964
5.	J05-D	1 szt.	Opasy w wieku 2 lat i więcej	220	220	220	220
6.	J06-D	1 szt.	Jałówki w wieku 2 lat i więcej	1 416	972	1 402	758
7.	J07-D	1 szt.	Krowy mleczne	2 960	2 950	2 314	1 691
8.	J08-D	1 szt.	Bydło w wieku 2 lat i więcej - pozostałe krowy (krowy "mamki")	1	60	95	171
9.	J09A-D	1 szt.	Owce - maciorki	18	41	24	68
10.	J09B-D	1 szt.	Pozostałe owce	35	42	35	24
11.	J10A-D	1 szt.	Kozy - samice	764	696	679	675
12.	J10B-D	1 szt.	Pozostałe kozy	57	63	64	63

Odnosząc wartości współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” do wyników standardowych uzyskanych przez indywidualne gospodarstwa rolne prowadzące rachunkowość w ramach systemu Polski FADN w 2005 roku zaobserwowano pewne prawidłowości. Dla przykładu, w regionie, gdzie – w porównaniu do innych regionów – było najmniej gospodarstw specjalizujących się w uprawach ogrodnich (Pomorze i Mazury), współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla działalności ogrodnich okazały się jednymi z najniższych. Natomiast w regionie Wielkopolska i Śląsk, gdzie gospodarstw typowo ogrodnich było najwięcej, współczynniki te zaliczyły się do najwyższych. Współczynniki „2004” dla krów mlecznych wypadły najgorzej w regionie Małopolska i Pogórze, gdzie odnotowano najmniejszą liczbę gospodarstw mlecznych. Natomiast Mazowsze i Podlasie przodujące w liczbie gospodarstw produkujących mleko, znalazło się na relatywnie wysokiej pozycji pod względem wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej dla tej działalności. Podobną relację potwierdza wartość współczynnika uzyskana w przypadku działalności wchodzących w skład typu rolniczego „zwierzęta żywione w systemie wypasowym”.

6. Ekwiwalent jednego ESU

Europejska Jednostka Wielkości ESU (z ang. European Size Unit) stanowi, obok standardowej nadwyżki bezpośredniej, drugi parametr mający zastosowanie w klasyfikacji gospodarstw rolnych według standardów UE, służy bowiem do wyrażania wielkości ekonomicznej gospodarstw rolnych. Wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego określana jest sumą standardowych nadwyżek bezpośrednich wszystkich działalności występujących w gospodarstwie rolnym.

Wartość jednej Europejskiej Jednostki Wielkości odpowiada określonej wartości standardowej nadwyżki bezpośredniej gospodarstwa jako całości, wyrażonej w euro i stanowi równowartość 1200 euro.

W oparciu o współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004”, dla wszystkich rolniczych działalności produkcyjnych według kodów FSS – dla każdego regionu rolniczego w Polsce – określono ekwiwalent jednego ESU – tabela 8:

- w hektarach fizycznych – dla działalności produkcji roślinnej np. dla pszenicy zwyczajnej i orkiszu (kod D01), z wyjątkiem grzybów, dla których ekwiwalent odnosi się do 100 m²,
- w sztukach zwierząt – dla działalności produkcji zwierzęcej np. krowy mleczne (kod J07), z wyjątkiem drobiu i pszczoł, dla których ekwiwalent odnosi się odpowiednio do 100 sztuk i 1 rodziny pszczelej w ulu.

Ustalając ekwiwalent jednego ESU, uzyskano informację o tym, jaką powierzchnię powinna zajmować dana uprawa lub jak liczne powinno być stado w ramach poszczególnych działalności produkcji zwierzęcej, aby gospodarstwo funkcjonujące na terenie danego regionu rolniczego w Polsce mogło wypracować sobie wielkość ekonomiczną w wysokości jednego ESU (1200 euro). Jak wynika z tabeli 8, dla tych samych upraw czy działalności produkcji zwierzęcej, wielkości ekwiwalentów w poszczególnych regionach rolniczych są niekiedy bardzo zróżnicowane. Jednak bardzo często różnice regionalne są niewielkie. Dla przykładu, aby gospodarstwo osiągnęło wielkość ekonomiczną w wysokości jednego ESU, musiałoby uprawiać od 3,3 do 4,4 ha pszenicy zwyczajnej, w zależności od regionu. Analogicznie w przypadku krów mlecznych – rolnik musiałby utrzymywać, w zależności od regionu, stado od 1,6 do 2,7 sztuk, aby wypracować sobie wielkość ekonomiczną jednego ESU.

Tabela 8

**Ekwiwalent 1 ESU dla działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej
w oparciu o regionalne standardowe nadwyżki bezpośrednie "2004"
dla kodów FSS, w zależności od jednostki miary**

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Ekwiwalent 1 ESU			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
1.	D01	1 ha	Pszenica zwyczajna i orkisz	3,5	3,3	4,4	4,3
2.	D03	1 ha	Żyto	6,2	5,9	6,6	5,8
3.	D04	1 ha	Jęczmień	4,9	4,0	4,7	4,5
4.	D05	1 ha	Owies	6,8	5,8	6,4	5,7
5.	D06	1 ha	Kukurydza na ziarno	5,2	4,3	4,3	3,7
6.	D08	1 ha	Pozostałe zboża	5,4	4,6	5,5	5,7
7.	D09	1 ha	Strączkowe (łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi)	5,1	4,5	3,3	2,4
8.	D10	1 ha	Ziemniaki	1,0	1,2	1,5	1,1
9.	D11	1 ha	Buraki cukrowe	1,0	0,9	1,0	1,0
10.	D12	1 ha	Okopowe pastewne i krzyżowe	3,6	3,5	3,6	3,5
11.	D14A	1 ha	Warzywa, truskawki w uprawie polowej (w płodozmianie z uprawami rolnymi)	1,9	1,6	2,1	1,6
12.	D14B	1 ha	Warzywa, truskawki w uprawie polowej - ogrody towarowe (w płodozmianie z uprawami ogrodniczymi)	0,9	0,9	1,1	0,8
13.	D15	1 ha	Warzywa, truskawki pod osłonami	0,03	0,03	0,02	0,03
14.	D16	1 ha	Kwiaty i rośliny ozdobne w uprawie polowej	0,1	0,1	0,1	0,1
15.	D17	1 ha	Kwiaty i rośliny ozdobne pod osłonami	0,01	0,01	0,01	0,01
16.	D18A	1 ha	Rośliny paszowe - trawy (zielonka)	4,7	4,7	4,7	4,7
17.	D18B1	1 ha	Rośliny paszowe - kukurydza (zielonka)	2,7	2,7	2,7	2,7
18.	D18B2_3	1 ha	Pozostałe rośliny paszowe (zielonka)	3,7	3,5	3,6	3,4
19.	D19	1 ha	Uprawy nasienne i sadzonki	0,4	0,5	0,5	0,5
20.	D20	1 ha	Pozostałe uprawy	0,1	0,1	0,1	0,1
21.	D23	1 ha	Tytoń	0,5	0,4	0,4	0,4
22.	D26	1 ha	Rzepak i rzepik	3,4	2,9	3,8	3,1

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Ekwiwalent 1 ESU			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
23.	D30	1 ha	Pozostałe rośliny oleiste	4,0	4,0	4,1	4,1
24.	D34	1 ha	Zioła i rośliny przyprawowe	3,1	3,2	1,7	1,5
25.	D35	1 ha	Pozostałe rośliny przemysłowe	0,8	0,8	0,7	0,8
26.	F01	1 ha	Łąki i pastwiska trwale użytkowane intensywnie (zielonka)	3,2	3,2	3,2	3,2
27.	F02	1 ha	Łąki i pastwiska trwale użytkowane ekstensywnie (zielonka)	13,1	13,1	13,1	13,1
28.	F03	1 ha	Łąki i pastwiska wyłączone z produkcji, które mogą być podstawą do otrzymania dopłat	13,1	13,1	13,1	13,1
29.	G01	1 ha	Plantacje drzew i krzewów owocowych - ogółem	1,3	1,1	1,0	1,1
30.	G05	1 ha	Szkółki	0,1	0,1	0,1	0,1
31.	G06	1 ha	Inne uprawy trwale	1,2	1,2	1,2	1,2
32.	I02	100 m ²	Grzyby	0,7	0,7	0,7	0,7
33.	J01	1 szt.	Koniowate	7,1	7,1	7,1	7,1
34.	J02	1 szt.	Cielęta poniżej 1 roku - ogółem	7,8	7,6	6,8	6,4
35.	J03	1 szt.	Byczki poniżej 2 lat	4,4	4,0	4,2	4,9
36.	J04	1 szt.	Jałówki poniżej 2 lat	2,3	2,2	2,1	2,4
37.	J05	1 szt.	Opasy w wieku 2 lat i więcej	14,0	14,0	14,0	14,0
38.	J06	1 szt.	Jałówki w wieku 2 lat i więcej	3,4	4,6	3,4	5,8
39.	J07	1 szt.	Krowy mleczne	1,6	1,6	2,0	2,7
40.	J08	1 szt.	Bydło w wieku 2 lat i więcej - pozostałe krowy (krowy "mamki")	863,5	45,9	32,6	24,2
41.	J09A	1 szt.	Owce - maciorki	136,3	86,4	117,8	58,9
42.	J09B	1 szt.	Pozostałe owce	143,9	117,8	140,0	185,0
43.	J10A	1 szt.	Kozy - samice	6,6	7,3	7,5	7,5
44.	J10B	1 szt.	Pozostałe kozy	84,9	78,5	77,3	77,3
45.	J11	1 szt.	Prosięta o wadze poniżej 20 kg	24,7	24,7	24,7	24,7
46.	J12	1 szt.	Lochy hodowlane o wadze 50 kg i więcej	3,3	3,2	3,0	3,7
47.	J13	1 szt.	Pozostała trzoda chlewna	10,8	8,1	8,9	9,3
48.	J14	100 szt.	Brojlery kurze	22,3	22,3	22,3	22,3
49.	J15	100 szt.	Kury nioski	7,8	16,3	29,3	23,0

Lp.	Kod FSS	Jedn. miary	Nazwa działalności	Ekwiwalent 1 ESU			
				Pomorze i Mazury	Wielkopolska i Śląsk	Mazowsze i Podlasie	Małopolska i Pogórze
50.	J16A	100 szt.	Indyki	22,0	22,0	22,0	22,0
51.	J16B	100 szt.	Kaczki	3,6	3,6	3,6	3,6
52.	J16C	100 szt.	Gęsi	19,6	19,6	19,6	19,6
53.	J16D	100 szt.	Pozostały drób	1,0	1,0	1,0	1,0
54.	J17	1 szt.	Króliki - samice	46,7	46,7	46,7	46,7
55.	J18	1 ul	Pnie pszczele	49,3	49,3	49,3	49,3
56.	J01-D	1 szt.	Koniowate	7,7	7,7	7,7	7,7
57.	J02-D	1 szt.	Cielęta poniżej 1 roku - ogółem	8,5	8,3	7,2	6,9
58.	J03-D	1 szt.	Byczki poniżej 2 lat	7,0	4,7	4,9	5,7
59.	J04-D	1 szt.	Jałówki poniżej 2 lat	2,5	2,3	2,2	2,6
60.	J05-D	1 szt.	Opasy w wieku 2 lat i więcej	23,6	23,6	23,6	23,6
61.	J06-D	1 szt.	Jałówki w wieku 2 lat i więcej	3,7	5,3	3,7	6,8
62.	J07-D	1 szt.	Krowy mleczne	1,8	1,8	2,2	3,1
63.	J08-D	1 szt.	Bydło w wieku 2 lat i więcej - pozostałe krowy (krowy "mamki")	5181,2	86,4	54,5	30,3
64.	J09A-D	1 szt.	Owce - maciorki	287,8	126,4	215,9	76,2
65.	J09B-D	1 szt.	Pozostałe owce	148,0	123,4	148,0	215,9
66.	J10A-D	1 szt.	Kozy - samice	6,8	7,4	7,6	7,7
67.	J10B-D	1 szt.	Pozostałe kozy	90,9	82,2	81,0	82,2

Z obecnie dostępnych danych dla innych krajów członkowskich (standardowe nadwyżki bezpośrednie „2004”) udało się ustalić, że zbliżone wymagania – co do powierzchni uprawy pszenicy zwyczajnej czy wielkości stada krów mlecznych – ma Litwa, gdzie ekwiwalent jednego ESU wyniósł odpowiednio 4,4 ha i prawie 3 sztuki krów. Z kolei na Malcie rolnikowi wystarczyłyby jedynie niecałe 2 sztuki krów mlecznych, aby osiągnąć wartość standardowej nadwyżki bezpośredniej gospodarstwa w kwocie 1200 euro.

Określenie ekwiwalentu jednej Europejskiej Jednostki Wielkości jest doskonałym narzędziem porównawczym nie tylko na poziomie regionalnym, lecz również pomiędzy krajami, a nawet pojedynczymi gospodarstwami rolnymi, w zależności od potrzeb.

7. Podsumowanie

Opracowanie regionalnych współczynników standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” dla kodów FSS, to bardzo istotny etap procesu zmierzającego do wykonania nowej, bardziej aktualnej klasyfikacji gospodarstw rolnych według standardów UE. Na ich podstawie wraz z wykorzystaniem wyników reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych przeprowadzonego przez GUS w 2007 roku (FSS 2007), algorytm typologii unijnej umożliwi grupowanie gospodarstw według dwóch obowiązujących kryteriów, tzn. wielkości ekonomicznej i typu rolniczego.

Dla Polski – podobnie jak dla pozostałych krajów przyjętych w 2004 roku do zbiorowości państw europejskich mających wspólne cele gospodarcze – niezwykle ważnym *novum* było przyjęcie unijnego systemu dopłat bezpośrednich. Dotychczas obowiązujące współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej nie zawierały w sobie jeszcze dopłat (z uwagi na ich brak) albo zawierały tylko te nieliczne pochodzące z budżetu krajowego. Zestaw regionalnych współczynników „2004” jest pod tym względem szczególny, ponieważ okres referencyjny objął niecałe dwa lata członkostwa Polski w UE, co pociągnęło za sobą istotne zmiany w rolnictwie.

Oprócz tego, że współczynniki standardowej nadwyżki bezpośredniej „2004” są niezbędne do przeprowadzenia nowej, bardziej aktualnej typologii gospodarstw rolnych w Polsce, są one również jednym z warunków opracowania planu wyboru reprezentatywnej próby gospodarstw rolnych dla Polskiego FADN, według zasad unijnych. Co więcej, na ich podstawie można przeprowadzać wszelkiego rodzaju analizy zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem. Klasyfikacja gospodarstw rolnych wg standardów UE dostarcza informacji dla kreowania Wspólnej Polityki Rolnej, umożliwia też porównywanie sytuacji gospodarstw pomiędzy typami gospodarstw, krajami członkowskimi i regionami, a także różnymi okresami.

W kontekście typologii gospodarstw rolnych zgodnie z unijnymi standardami, należałoby wspomnieć o reformie Wspólnej Polityki Rolnej zatwierdzonej w czerwcu 2003 roku. Wprowadziła ona istotne zmiany w zakresie systemu dopłat bezpośrednich w rolnictwie. Dlatego też zmiana zasad Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych jest koniecznością. Obecną typologię należy dostosować z uwagi na *decoupling* (tj. oddzielenie płatności od produkcji). Dopłaty na poziomie rolniczej działalności produkcyjnej są częścią rachunku standardowej nadwyżki bezpośredniej. W świetle reformy przydzielenie dopłat do konkretnych działalności produkcyjnych nie będzie już możliwe. Nieuwzględ-

nienie dopłat w rachunku standardowej nadwyżki bezpośredniej doprowadziło-
by do sytuacji, że współczynniki te dla większości działalności (dla których
dopłaty bezpośrednie są istotnym źródłem przychodu) przyjmowałyby wartości
ujemne. Dlatego też dalsze zastosowanie standardowej nadwyżki bezpośredniej
jako parametru klasyfikacyjnego nie ma uzasadnienia. Zdecydowano więc, że
parametr ten zostanie zastąpiony nowym, uproszczonym, a mianowicie **stan-
dardową produkcją**⁷ w ujęciu wartościowym.

Wprowadzenie nowego parametru klasyfikacyjnego w postaci standardo-
wej produkcji doprowadzi do nieuniknionych zmian w wielkości parametrów
klasyfikacyjnych dla poszczególnych działalności produkcji roślinnej i zwierzę-
cej. O kierunku tych zmian zadecyduje fakt, że – według założeń metodologicz-
nych – w przypadku standardowej produkcji żadne dopłaty nie będą uwzględ-
niane, co więcej nie będą odejmowane koszty bezpośrednie (oprócz kosztu wy-
miany stada).

Standardowa produkcja, zastępując standardową nadwyżkę bezpośrednią,
stanie się kryterium ekonomicznym stanowiącym podstawę klasyfikacji gospo-
darstw rolnych według standardów Unii Europejskiej. Zmiana wielkości para-
metrów klasyfikacyjnych dla poszczególnych działalności produkcji roślinnej
i zwierzęcej wpłynie na dwa kryteria klasyfikacyjne, jakimi są typ rolniczy
i wielkość ekonomiczna. Nieunikniona jest więc weryfikacja i, tam gdzie jest to
konieczne, modyfikacja dotychczas obowiązujących zasad typologii gospo-
darstw rolnych według unijnych standardów, a już na pewno struktury typów
rolniczych.

⁷ ang. Standard Output, w skrócie SO.